

A Virág völgy történetéhez

Sopron egyik nyaralónegyede a Virág völgy (Blumental), dülöneve Saurössel (disznóormány). Annyi szépséget a környék egyetlen része sem rejt magában, mint éppen ez a terület. Itt minden együtt van, ami másutt csak részletekben található. A kilátás pazar, szín és illat keveredésében ragyogó napsütés és a legtisztább levegő. Méltán illeti a virágos elnevezés.

A „disznóormány” formára emlékeztető kertekben a legkülönbébb fajtájú alma, körte, cseresznye, meggy, szilva, és diófák pompáznak tavasszal. A kerti utakat puszpáng (bukzus) bokrok szegélyezik. Tavasztól őszig a bokor és futórózsák mellett különféle csodálatos virágok illatoznak. Mézédessé illatuk csalogatja a méheket. Sokszínű és sokféle madárka a csendet és nyugalmat megdöbbentíti a kártevők pusztításával. Mókások fáról-fára ugrálva viszik odjukba az összelopkodott diót, mogyorót. A határmesgyéket élősvény jelzi. A Virág völgy a soproni polgárság nyaralója volt és ma is az. Szép kertkultúrát találunk, ahol a tulajdonos ingujjban dalolva önfeledten munkálkodhat. A 18. század közepén Sopron remetealakja is ide telepedett le, mert ez a csendes hely kínálkozott legjobban az elmélyülésre és imádkozásra.¹¹ A Szent Keresztről elnevezett remeteség kápolnából, sekrestyéből, szobácskából és konyhából állt. Skopal remete itt élte dolgos hétköznapjait.¹² A remete 1789-ben halt meg, a remetelakot Oertl János Károly (ügyvéd) vásárolta meg. Ma az út mellett álló kicsi kápolna emlékeztet bennünket a valaha itt a kertben álló remeteségre. Jelenlegi állapota eléggé lehangoló. Pereg róla a vakolat, a kerítése bedől, ellepte a gaz. Összefogással tenni kellene érte. Tavasztól őszig mindig friss virágok díszítik a kápolnát, melyek a kerttulajdonosok kertjéből kerülnek oda.³³ A remetelak megszűnése után megkezdődött a Virág völgy művelési ágának átalakulása. A virág völgyi kerttulajdonosok és sétalók szórakoztatására két vendéglő üzemelt. Az elsőre 1886-ban Litzenberger Keresztély kért kocsmanyitási engedélyt. 1906-tól a Proszky család bírja egészen az 1940-es évek végéig. A vendéglőben vidám összejöveteleket, táncos mulatságokat rendeztek. 1910. augusztus 6-án a soproni ifjúság ötven tagja zártkörű táncmulatságot rendezett cigányzenével özvegy Proszky Károlyné vendéglőjében, aki gondoskodott, „hogya a gasztronómiai igényeknek megfelelő ételek és italok rendes kiszolgálása kielégítessék”. A lampionokkal feldíszített kertben a mulatók hangos lármája zavarta meg. A fiatalság szilaj jókedvvel ropta a táncot hajnalig. A 24 korona bevételt a Városszépítő Egyesület javára ajánlották fel. A mulatság célja az volt, hogy a soproni közönséget e vidékre, a szőlők között fekvő szép Virág völgybe invitálja. A Városszépítő Egyesület virág völgyi bizottsága 1928. július végén családi Anna-napi összejövetelt rendezett a Concordia tagjainak közreműködésével reggelig, tűzijátékkal és díjtekézzel egybekötve. 1933–34-ben az Anna-napi estét a második (4695. hrsz), a kápolna melletti Schneider Adolf-féle vendéglőben rendezték meg, s a vendégek zenés szórakoztatásáról is gondoskodtak. A Proszky-féle vendéglő az 1930-as években történt átalakítása után télen-nyáron fogadta a látogatókat. A Soproni Temetkezési Egylet 1937. július 4-én tartotta 80 éves jubileumát²⁹ a fenti vendéglőben. A pincér már asztalt sem tudott adni az odalátogató sok vendég egy részének. Az egyesület egy-egy szál szegfűvel ajándékozta meg tagjait. 8 óra után átadták helyüket az Ébredő Magyarok Egyesületének, akik műsoros táncestélyt rendeztek. Többek között megjelent dr. Pinezits István, Weidinger István, Sterbenz Károly és fia s jóízűen fogyasztották el a bográcsgulyást.³⁰ A vacsorát követően a tekepálya adott lehetőséget a sportolásra. Elbeszélések szerint gyakran és sokan jártak ki a vendéglő mellett a kertekbe is egy kis beszélgetésre, szórakozásra. 1894. június 10-én a Harmonia Asztaltársaság is kiruccant a Schimeticsch (később házasság révén Karner) -féle kertbe. E kellemes délutánról az általuk készített újságban emlékeztek meg. Állandó helyükről, a Szélmalom u. 7. számú kocsmból indultak. Az úton kifelé vicceket meséltek, a kertben köszöntőket, jeleneteket adtak elő. Majd tekézés, lövészet és tánc következett. 10 óra körül indultak hazafelé. A Virág völgy rendjére csöszök felügyeltek. Egy 1898-ban kelt kimutatás szerint a Saurössel dűlöt (mely veszélyes terület volt) Köppel János és Pichler János csösz vigyázta a tolvajlások ellen. 1948-ban a kerttulajdonosok panasszal fordultak a hegyközséghez, miszerint a Virág völgy egy idő óta a tolvajok helye. A szőlőkarót, ágalátamasztót, kerítést tüzelőnek hordják el, nem beszélve a gyümölcsről. Kérik, hogy a hegyközség tegyen lépéseket ezeknek a bajoknak a megszüntetésére. A Városszépítő Egyesület e területen végzett munkálkodásairól jegyzőkönyveiben, jelentéseiben számol be. A Virág völgy elnevezése az 1885. évi jelentésükben fordul elő először. Az oda vezető út mentén 1886-ban fasort ültettek, 1896-ban a kápolnával szemben egy kutat fúrtak és gyalogjárót építettek az idelátogatók örömére.³⁶ Két év múlva az állandóan pusztuló fák helyére a kerttulajdonosok segítségével újakat ültettek. Az egyesület kérésére a polgármesteri hivatal 90 m³ Lajta-kavicsot terített szét az úton. Az egyesület keretén belül 1911-ben virág völgyi bizottságot alakítottak. Elnöke: Steiner Rezső (1911–1926), jegyzője: Heimler Henrik (1911–1921). A következő évi jelentés már a bizottság élénk tevékenységéről számol be, mely szerint több új utat építtettek, és a már meglévőket kijavították. Külön kiemelték Hambach János, Krausz Lajos, Müller Ferenc és Jaluska Nándor nevét. A bizottság fenntartási költségeinek fedezésére 1913-ban 100 koronát kapott. Ez a kis csapat önzetlenül azon fáradozott, hogy ebből az összegből a legjobb belátásuk szerint fejlesszék a természettől örökölt szép vidéket. Ebben az évben a kertekhez vezető utakon a vízmosta területeket kavicssal fedették be. Céljuk az volt, hogy minél több látogató keresse fel a Virág völgyet. Az egyesület felkérésére Gräve Otto német forráskutató 1912-ben több helyen jelölt meg földalatti forrást. Ugyanis a már korábban ásott kútban az évek óta tartó szárazság miatt csekély volt a víz mennyisége. De újabb kutat csak jóval később fúrtak. A bizottság az 1922. évi Anna-napi bevételt, a 21 000 koronát a Virág völgybe vezető utak rendbehozatalára fordította. A Proszky-féle vendéglőben vasárnap délelőttönként összeült a bizottság és a tagok ott beszéltek meg a terveket, ötleteket. 1929-től az elnök Székely Géza, a jegyző 1923-tól Zügn Kálmán, a pénztáros Feigl Gyula volt. A virág völgyi út szélesítéséhez 1933-ban a bizottság a Preiszinger György, Schöll József és Trackl György tulajdonát képező szőlőkből 15 négyszögölnyi területet vásárolt meg. A bizottság tagjait 1934-ben több alkalommal hívták össze, melyen a megbeszélés tárgya a víz- és villany bevezetése volt. ... „Városunknak ez a pontja azért nem tud fejlődni, mert ez a két fontos tényező még mindig hiányzik” – írja az elnök jelentésében. Egy évvel később az út mentén padokat állítottak fel és az árkokat tisztították ki. A

beszámoló-jelentés szerint külön végrehajtó bizottságot állítottak fel a kitűzött célok megvalósítására. A bizottság tagjai: Friedrich Nándor, Ringhofer Mihály városi alkalmazottak és Müller Ferenc, Schrötter Ferenc kereskedők voltak. Munkájuk eredményeként villanyvilágításhoz jutottak a tulajdonosok kisebb-nagyobb áldozatok árán. Az útra három közvilágítási lámpát szereltek fel. E lámpák csak áprilistól októberig világítottak. Érdekes előadást tartott a virágvölgyi bizottság felkérésére Dörner István győri gyümölcsészeti szaktanár 1928-ban a Proszky-féle vendéglő verandáján. A gyümölcstermelés fontosságáról, értékesítéséről, a fák ápolásáról és azok pusztító betegségeiről beszélt. A bizottság szervezésében Kiss Lajos főiskolai főintéző gyümölcsvédelmi előadást tartott a tulajdonosoknak a Virágvölgyben termő gyümölcsök minőségének fokozására. A gyümölcsfák ápolásához magasnyomású permetezőgépet vásároltak, melyet a kerttulajdonosok bármikor igényelhetek. A gépet egy állandó alkalmazott kezelte.⁵⁰

1939–41. között a bizottság elnöke Székely Géza nyomdatulajdonos, alelnöke Müller Ferenc drogista, pénztárosa Tompa Géza tanító. Az elnök az 1940. július 20-i Soproni Városszépítő Egyesületi ülésen a telefon felszerelésének költségét ismertette, hangoztatva annak szükségességét a nyaralók számára. Ez az elképzelés több mint 50 év után valósult meg. 1944-ben Stubenvoll Péter telkén (hrsz. 4698/2) egy 7 méter mély kút létesítését engedélyezte a város. A kút költsége 2500 pengő volt, melyhez a tanács 500 pengővel járult hozzá,⁵³ a többit a tulajdonosok adták össze. A kút ma is áll. A második világháború szele a virágvölgyi kerteket is megérintette. A lakható kerti házakat pár hónapra menekültek foglalták el. Dr. Sopronyi Thurner Mihály polgármester és több városi alkalmazott is felkarolta és támogatta a Virágvölgy fejlődésének legnagyobb akadályát jelentő vízkérdés megoldását. Az akkori számítások szerint 20 000 pengőre lett volna szükség a megvalósításhoz, ami pénzhiány miatt elmaradt. Részeredményt hozott később, 1983-ban, egy vízműtársulás segítségével lefektetett városi vízvezeték. A vízigény kielégítése érdekében 1998-ban egy nagyobb keresztmetszetű vízvezetékrendszer kiépítése történt meg, mely nemcsak a Virágvölgy, hanem a környező területek vízellátását is biztosítani fogja. Hasznos lehetne e térség számára ma is egy bizottság létrehozása, mely összefogással szépítené és tenné kellemesebbé a Virágvölgy ott élő lakóinak és nyaralóinak életét.

Varga Imréné - Soproni Szemle 1997. nyomán